

BERLIN V SREDIŠČU POZORNOSTI SVETOVNE JAVNOSTI**Na kakšni osnovi se lahko pogajata Zahod in Vzhod****Ozadje današnjega spora - Zakaj je v nevarnosti mir na svetu - Mnenje uglednega italijan. dnevnika**

Medtem ko pišemo, je poteklo deset dni, odkar so oblastva vzhodne komunistične Nemčije odredila, naj se postavi bodeča žica in zgradi poldrugi meter visok cementni zid vzdolž 45 km dolge razmejitvene črte med zahodnim in vzhodnim delom Berlina. Po tem nenadnem in nenavadnem ukrepu je bivša nemška prestolnica brž postala središče pozornosti vse svetovne javnosti, saj je vsakomur bilo jasno, da so se s tem dnem hudo poostriži že tako napeti odnosi med zahodnim in vzhodnim taborom.

S položajitvijo žične ovire in z zgraditvijo cementnega zidu se je onemogočil in prenehal osebni promet med tistim delom Berlina, ki je pod zaščito ameriških, britanskih in francoskih čet, ter med tistim področjem bivšega nemškega glavnega mesta, ki danes dejansko tvori sestavni del Nemške demokratične republike, se pravi vzhodne komunistične Nemčije.

Zupan zahodnega Berlina Willy Brandt, vlade v Bonnu, Washingtonu, Parizu in Londonu so ukrep vzhodnonemških oblastev odločno obsodile, češ da predstavlja grobo kršitev sporazuma med velesilami z dne 20. junija 1949, s katerim je bil zajamčen svoboden promet oseb in blaga med obema področjema bivše nemške prestolnice.

Oblastva v Pankowu, kjer je sedež vzhodnonemške vlade, pa so ob odobravanju Sovjetske zveze in vseh držav tako imenovanega varšavskega pakta svoj ukrep opravičila, češ da se je le na ta način lahko onemogočila dejavnost »zahodnih vohunov in saboterjev«.

HUDO ZAPLETEN POLOŽAJ

Po 10 dneh zapore je položaj v Berlinu še vedno hudo zapleten. Prvotno je bilo določeno, da je le prebivalcem vzhodnega Berlina zabranjeno svobodno potovanje v zahodni del mesta, medtem ko je za prebivalce iz zahodnega Berlina veljal predpis, da smejo prekoračiti razmejitveno črto brez posebnih dovoljenj, le da na prehodih pokažejo osebno izkaznico. V zadnjih dneh pa so komunistična oblastva te predpise spremenila ter odredila, da prebivalci iz zahodnega Berlina lahko potujejo v vzhodni del mesta le s posebno prepustnico in samo skozi tri prehode. Tuji državljani in pripadniki zasedbenih sil pa lahko vstopijo v vzhodni del mesta brez posebnega dovoljenja, a morajo potovati skozi samo en prehod.

Uradno poročilo vlade v Pankowu opričuje nove omejitve, češ da so občinski svet in teroristične ter vohunske organiza-

cije iz zahodnega Berlina organizirale v zadnjem času vrsto izzivanj in napadov ob meji, zaradi česar so bili v nevarnosti ljudje, ki bivajo v bližini razmejitvene črte.

Kot protiukrep so Amerikanci in Angleži okrepili stražo na meji ter na vse glavne dohode na svoje področje pripeljali tanke in druga oklepna vozila.

Iz vsega tega je razvidno, da se med obema deloma mesta postavlja čedalje večja pregraja, ob kateri se rožlja z orožjem.

PREDLOG SOV. ZVEZE

Marsikdo se pa pri tem lahko upravičeno sprašuje, zakaj so v Berlinu nastali ti zapletljivi in zakaj ti dogodki hudo ogrožajo mir na svetu. Če hočemo vsaj delno odgovoriti na ta vprašanja se moramo s spominom vrniti v leto 1958. V govoru z dne 10. novembra omenjenega leta je namreč sovjetski ministrski predsednik Nikita Hru-

Bo Zahod priznal dejansko stanje?

Hruščev je v zadnjem času večkrat slovesno izjavil, da bo Sovjetska zveza še pred koncem tega leta podpisala mirovno pogodbo s komunistično Nemčijo, ne glede na to, kaj bodo naredili zahodnjaki. Jasno je, da bi se v tem primeru odpovedala pravici in dolžnostim, ki izhajajo iz povojnih sporazumov o Berlinu in sploh o celotnem nemškem vprašanju. To pa je zelo važno, ker je zahodni Berlin nekakšen otok sredi vzhodne Nemčije. Po dosedanem sporazumu s Sovjeti imajo zahodnjaki prost dostop v Berlin po železnici, določenih avtnih cestah in po zraku. V trenutku ko bi Sovjetska zveza podpisala mirovno pogodbo z vzhodno Nemčijo, bi pa omenjeni sporazum nehal veljati in bi komunistična Nemčija kot suverena država lahko zaveznikom onemogočila prost prehod po svojem ozemlju. Če bi torej zahodnjaki hoteli v Berlin, bi se morali pogajati z vlado Nemške demokratične republike, ki zanje sploh ne obstaja. Če bi zapadnjaki ne pristali na pogajanja z vlado v Pankowu, a bi hoteli kljub temu ostati v Berlinu, bi bil spopad z oboroženimi silami vzhodne Nemčije neizogiben, kar bi gotovo dovedlo do nove vojne.

MNOŽICNI POBEGI

To je globlje ozadje sedanjih dogodkov v Berlinu, čeprav obstaja cela vrsta drugih vzrokov, ki so povzročili, da je prišlo do tako hudih zapletljajev. Od teh pa je treba vsekakor omeniti beg prebivalcev iz vzhod-

ščev prvič izjavil, da je njegova vlada trdno odločena urediti nemško vprašanje. Izključil je možnost, da bi v sedanjih pogojih moglo priti do zedinjenja Nemčij in zahodnjakom predlagal tole rešitev: vzhodni Berlin naj se priključi Nemški demokratični republiki, zahodni Berlin pa naj postane svobodno mesto. S tem bi bilo konec vojaške zasedle Berlina in pravnega stanja, ki je nastalo na osnovi sporazuma med štirimi velesilami po zmagi nad Hitlerjevo Nemčijo leta 1945.

Zahodnjaki so predlog odklonili ter vztrajali na stališču, da je treba nemškemu narodu dovoliti, da se združi v eni državi z vlado, ki si jo bo izbral s svobodnimi volitvami. In s to vlado bi bilo treba skleniti mirovno pogodbo. Toda na to Sovjeti ne bodo nikoli pristali, saj se dobro zavedajo, da bi v tem primeru bilo konec njihovega vpliva v Nemčiji.

ne Nemčije v zahodni del Berlina, v čemer mnogi politični opazovalci vidijo bližnji vzrok, zaradi katerega so oblastva v Pankowu zaprla mejo.

Splošno znano dejstvo je, da je v zadnjih letih dnevno prbežalo na zahodno področje povprečno 400 ali 500 oseb. V letošnjem avgustu pa je število oseb, ki so zapustile vzhodno področje znašalo povprečno 1700, zadnji dan pred zaporo pa 4900. Računajo, da je doslej pobegnilo na Zahod več kot 3 milijone oseb, kar predstavlja eno šestino vsega prebivalstva vzhodne Nemčije.

Jasno je, da ti množični pobegi niso mogli koristiti ugledu komunistične Nemčije niti doma niti v svetu ter je država imela poleg tega neposredno škodo, saj jo je zapuščalo čedalje več sposobne delovne moči.

Glavni vzrok, da se je v avgustu število beguncev iz vzhodne Nemčije tako povečalo, je po mnenju mnogih opazovalcev v tem, da se je med prebivalstvom vzhodnih področij utrdilo prepričanje, da bo predlog Nikite Hruščeva glede Berlina in vzhodne Nemčije končno prodril in da bodo na ta način oblastva iz Pankowa dobila nadzorstvo tudi nad sedanjimi dohodi v zahodni Berlin, s čimer pa bo onemogočen vsak nadaljnji pobeg na zahod.

Naj bo to prepričanje upravičeno ali ne, ostane dejstvo, da je tolikšno število prebivalcev še huje zaostrižilo že tako težko rešljivo nemško vprašanje.

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 13. avgusta, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski sbori; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Zgodba o prebrisanem kmetu« (Saša Rudolf), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 14.30 Sedem dni v svetu; 14.45 15 minut z »Veselim planšarji«; 17.00 Tvorničica sanj, obzornik filmskega sveta; 18.00 Turistični razgledi; 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Citre, godci in ples«. 22.00 Nedelja v športu.

♦ PONEDELJEK, 28. avgusta, ob: 18.30 Iz del avtorjev Julijske krajine: Mario Zafred: Simfonija breve za godala, Tretja sonata za klavir; 19.05 Baletna glasba; 19.30 Znanost in tehnika: Artur J. Goldberg: »Dobre in slabe strani automatizacije«; 20.00 Športna tribuna; 20.30 Wolf-Ferrari: »Štirje grobjanji«, opera v treh dejanjih. Približno ob 21.30: »Opera, avtor in njegova dovaja«. Približno ob 22.20: »Nove knjige in izdaje«.

♦ TOREK, 29. avgusta, ob: 18.30 Vodopivec: »Jesenski ognji«, Orkester Radiotelevizija Ljubljana, vodi Uroš Prevorsek; 19.00 Glasbena skrinjica, oddaja za mladino (Mirca Sancin); 19.30 Življenje in usode: Franc Orožen: »Edith Piaf, pariški slavček s strtimi perutmi«; 21.00 Alpske legende: Rafko Dolhar: »Miserinsko jezero«; 22.00 Obrisi ekspresionistične poezije v nemški književnosti: Janez Hribar: »Georg Trakl«.

♦ SREDA, 30. avgusta, ob: 19.10: Koncert tenorista Janeza Lipuščka, pri klavirju Danilo Švara. Na sporedu so Gerbičevi, Krekovi in Laječevi samospevi; 19.30 Zgodovinski sprehodi po tržaških ulicah in trgih: »Ob morju: Corso Cavour, Riva Tre Novembre in Riva Mandracchio«; 20.00 »Krokodili« (drama v treh dejanjih (Guido Rocca - Franc Jeza). Igrajo člani RO;

♦ ČETRTEK 31. avgusta, ob: 8.30: Dva Haendlova Concerta grossa; 19.00 Klarinetist Miha Gunzek; 19.10 Folklor z vsega sveta; 19.30 Na vakance! Beleške studentom na počitnicah. Približno ob 21.30: Književnost in umetnost: »Marjan Kolar in njegova knjiga „Prazno nebo“«. Ocena Alojz Rebulja;

♦ PETEK, 1. septembra, ob: 19.00 Koncertni jazz: Orkester Les Brown; 19.30 Obletnica tedna: Maks Šah: »Plinij Mlajši, zagovornik krščanstva pred 1900 leti«; 21.00 Gospodarstvo in delo; 21.15 Koncert operne glasbe; 22.00 Garibaldinski pisatelji: Jože Seražin: »Giuseppe Bandi«.

♦ SOBOTA, 2. septembra, ob: 13.30 Dobrodošle! Plošče prvič v oddaji; 14.45 Pojeta Majda Sepé in Maja Gabor z orkestrom Franca Russa; 15.30 Tržaški obiski: »Barkovlje«; 15.50 Italijanske ritmične popevke; 18.30 Iz del slovenskih skladateljev: Lucijan Marija Škerjanc: Korale in fuga za dva violina in violi; Sest samospevov; Pet dodekafonskih fragmentov za orkester; 19.00 Operne uverture in medigre; 19.30 Zena in dom; 20.40 Zbor Jacobus Gallus; 21.00 »Vrata morajo biti odprta ali zaprta«, enodejanka (Alfred de Musset - Lojzka Lombar). Igrajo člani RO; 21.30 Rimski-Korsakov: Sheherazade.

TEDENSKI KOLEDARČEK

27. avgusta, **nedelja**: 14. pobink. Jožef Kal.
28. avgusta, **ponedeljek**: Avguštin
29. avgusta, **torek**: Obglavljenje Jan. Krstnika
30. avgusta, **sreda**: Feliks
31. avgusta, **četrtek**: Rajmund
1. septembra, **petek**: Egidij
2. septembra, **sobota**: Štefan

SOLSKA OBVESTILA

Za profesorje

Solsko skrbništvo sporoča, da so v prostorih višje realne in klasične gimnazije v Trstu, ul. Lazaretto vecchio 9, na vpogled dokončne prednostne lestvice za poverjena mesta na slovenskih srednjih šolah Tržaškega ozemlja. Lestvice si prizadeti lahko ogledajo vsak dan od 10. do 12. ure.

Popravni izpiti

Ravnateljstvo višje realne in klasične gimnazije v Trstu sporoča, da se vsi popravni izpiti prično v ponedeljek, 4. septembra, ob 8.30 s pisмено nalogo iz slovenščine.

Zrelostni izpiti

v jesenskem roku se pa začnejo 15. septembra s pisμένο nalogo iz italijanščine.

V Beogradu predstavniki ene milijarde ljudi

V Beogradu so v teku zadnje priprave za zborovanje nevezanih držav, ki se začne v petek, 1. septembra. Doslej so uradno sporočili, da bo na zborovanju sodelovalo več kot 20 držav z vseh 5 celin, nekatere pa bodo poslale svoje opazovalce. Za jugoslovansko prestolnico je to izreden dogodek, saj se v njeni zgodovini še ni nikdar zgodilo, da bi v njej bivalo toliko državnikov hkrati in imelo tako pomemben posvet.

Večino odposlanstev bodo vodili predstavniki posameznih držav. Poleg maršala Tita bodo prisotni predsednika Nehru in Naser, maroški kralj Hasan II., predsednik Kambodže Šihanuk, predsednik Gane Nkrumah, predsednik Gvineje Seku Ture, predsednik Somalije in Sudana ter predstavniki mnogih drugih držav Afrike, Azije in Južne Amerike. Vsi odposlanci bodo skupno predstavljali skoraj eno milijardo ljudi na svetu.

Ni treba posebej poudarjati, da za beograjsko konferenco vlada veliko zanimanje tudi v državah, ki pripadajo obema taboroma in ki zato ne bodo sodelovale na bližnjem posvetu.

Smešna stranka

Na Južnem Tirolskem še niso prenehali bombni atentati na podpornike električnih daljnovodov. V začetku tega tedna so običajni neznanci zopet pognali dva v zrak.

Za tamkajšnje politično življenje pa je značilno, da je manjšina trdno strnjena v svoji enotni Ljudski stranki, čeprav jo nasprotniki skušajo na vse načine razkrojiti. Tako se je v soboto našel neki grof, ki je z velikimi besedami razglasil, da je ustanovil novo nemško stranko. Imenuje se »Dableibpartei« ali po naše »Tu ostani - stranka«. Pod svojo zastavo kliče vse tiste, ki niso za časa Mussolini - Hitlerjevega sporazuma optirali za Nemčijo, češ da so le tisti pristni Tirołci. V začetnem progasu napada nova organizacija Južnotirolsko ljudsko stranko ter se kaže zelo vladna. Na koncu jo pa obide sram, ker pravi, da bo poiskala kmalu drugo ime, ker »Tu ostani - stranka« zveni res presmešno.

Raje prijatelj kot sovražnik

Angleži so izpustili iz ječe starega borca za afriško svobodo Jomo Kenyatta. Leta 1952 se je ta vzhodnoafriški politik in pesnik postavil na čelo protikolonialnega gibanja Mau Mau v Keniji. Angleška oblastva so ga obsodila na sedem let ječe. Pred dvema letoma so zaprtega vodjo spustili na pogojno svobodo. Gibanje za samoupravo zelo razvite kolonije Kenije pa ni ponehalo. Zato se je angleška vlada sedaj odločila, da Kenyatto osvobodi. Mož velja za najspodobnejšega voditelja v Vzhodni Afriki. Njegov ponovni nastop v političnem življenju bo brezdvoma pospešil politično samostojnost tako imenovanih Jezerskih pokrajin. Angleži so uvideli, da je bolje imeti takega človeka za prijatelja kot za sovražnika. Z njim so se začeli pogajati, čeprav se zavedajo, da bo Kenyatta bodoči glavar samostojne Kenije. Ko se je vrnil domov, so črnškega voditelja čakale številne brzozjavne čestitke iz raznih delov sveta, med drugim tudi iz Jugoslavije.

Svetovna javnost pričakuje, da bo iz Beograda izšla beseda miru, kar je zlasti važno v današnjem trenutku, ko se je položaj v svetu tako nevarno zaostрил.

—0—

Največji muzej

Sultanat Kuwait ob Perzijskem zalivu slovi po svojih bogatih petrolejskih vrelcih, ki bruhajo na milijone dolarjev iz zemlje. Ti dolarji bodo pa že prihodnje leto prinesli mali državi še drugo slavo.

Bogati sultan, ki se vozi v pozlačenih avtih, se namerava proslaviti z najčudovitejšim muzejem na svetu. Francoski arhitekt Michel Ecohard je prejel nalogo, naj sredi puščave uredi naraven muzej, ki bo obsegal botanični in živalski vrt, oddelke za narodopisje, astronomijo in popoln prikaz petrolejskih vrelcev in naftne proizvode. Pod posebnim akvarijem bo zgrajen dolg predor, obložen z debelim steklom, da bodo mogli obiskovalci od spodaj navzgor opazovati vse življenje v morskih globinah. Vse te naprave bodo umetno obsevane in ohlajevane. Obiskovalci bodo hodili v njem kot v odprti prirodi — in vendar se bodo nahajali v žarko vroči puščavi. Kaj vsega si lahko zamisli človek, ki ima po sto milijonov dolarjev dnevni dohodek, kot jih ima šejk v Kuwaitu.

Knjiga o Gagarinu

Še ta mesec bo izšla v Londonu posebna knjiga o sovjetskem kozmonavtu Juriju Gagarinu. Tritisoč izvodov knjige bodo tiskali v razkošni izdaji, kar 150.000 pa v mali žepni izdaji in po nizki ceni. Isto delo bo izšlo kmalu tudi v italijanščini.

V Angliji so začeli bralci zelo radi segati po življenjepisih sodobnih državnikov. Za tisk se pripravljata tudi obširen življenjepis predsednika Združene arabske republike Naserja.

Na kakšni osnovi se lahko pogajata Zahod in Vzhod?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Da bi pomirila prebivalstvo zahodnega področja je Amerika poslala v Berlin podpredsednika Johnsona ter še nadaljnjih 1500 vojakov. S tem seveda zadeva nikakor še ni rešena.

Kaj bodo sedaj ukrenile zahodne velesile, ki imajo svoje čete v Berlinu?

V Washingtonu in Londonu izjavljajo, da se bodo pričeli s Sovjeti pogajati. Toda o čem? Ugledni italijanski dnevnik Corriere della sera je v sredo v tej zvezi napisal tole: »Zahod lahko še nekaj nudi: prizna lahko vlado v Pankovu, mejo na Odrin in Nisi ter dokončno razdelitev Nemčije«. List nato pripominja, da bi zahodnjaki s tem le pravno priznali nekaj, kar dejansko že obstaja, v zameno pa bi od Sovjetov dobili jamstva, da se ne bodo vtikali v zadeve zahodnega Berlina.

To je vsekakor zelo stvarno gledanje na celotni položaj in je morda edina pot, ki danes lahko vodi do rešitve ter svetu prihrani najhujše — novo, strahotno svetovno vojno.

Novi državni tajnik

Prejšnji teden je papež Janez XXIII. imenoval za državnega tajnika 78-letnega kardinala Amleta Cicognanija. Najožji papežev sodelavec se je rodil l. 1883 v Brisi-ghelli blizu Faenze. Mati Ana je po zgodnji močevi smrti vodila malo podeželsko trgovino. Morala se je precej žrtvovati, da je poslala v šole oba sinova, ki sta danes oba kardinala.

Novi državni tajnik je bil posvečen v mašnika leta 1905. Takoj je nastopil odgovorna mesta v raznih kongregacijah, zlasti za vzhodno Cerkev, kjer je pokazal izreden talent in delavnost. Spomladi leta 1933 ga je papež Pij XI. poslal za nuncija v Washington. Iz svojega »malega Vatikana«, kakor so imenovali sedež papeškega poslanika, je znal nuncij Cicognani tako razširiti vpliv Cerkve, da je v 20 letih narastlo število ameriških katoličanov od 20 na 40 milijonov. Znal je navezati stike z najvišjimi predstavniki države; spoprijateljil se je tudi s sedanjim predsednikom Kennedyjem.

Ko se je vrnil v Rim, mu je bilo poverjeno vodstvo kongregacije za vzhodno Cerkev. Novi glavni papežev sodelavec pozna

ZANIMIVOSTI

Blizu Avstralije se dviga iz morja koralni otok Birinahu. Na 30 kvadratnih kilometrov velikem otoku živi deset Američank, ki so kupile otok leta 1952. Plačale so državi en milijon dolarjev, da so odstranili 800 domačinov. Otok, ki se danes imenuje »Ženski otok«, je last tistih čudakinj, ki živijo same za se v južnem rajju.

***

Neki stražnik v Bostonu je imel nalogo, da nadzira parkirni prostor za avtomobile na glavnem trgu. Venomer je moral zapisovati globe za prekrške. Pa si jo izmislil! Postavi tablico z opominom: Vaš avto ne stoji na pravilnem mestu. Pojdite plačat globo 10 dolarjev na 7. policijski okraj.

***

Poveljništvo padalskih čet v Londonu vabi prostovoljce s takim lepakom: Vpiši se k padalcem! Odskok iz letala je samo polovico tako nevaren kot prečkanje prometne ceste.

***

V nekem kraju na Slovenskem je pevsko društvo slavilo svojo obletnico. V časniku je hitri poročevalec zapisal: Predsednika so navzoči pozdravili z burnim ploskanjem. Navdušenje se je še stopnjevalo, ko je predsednik izjavil, da ne bo imel nebenega govora.

***

V švedskem mestu Lindas je župan spoznal, da moderna hitrica zelo slabo vpliva na živce. Zato je po vseh mestnih uradih ukazal obesiti tablice s svarilom: »Nikar ne hitite z delom! Spoštovano občinstvo prosim, naj se z uradniki razgovarja počasi.«

***

Tom Stanhope je v Ohio moral pometati cesto, ker ni mogel plačati globe za svojo pijanost. Deset minut pometa, pa najde bankovec za sto dolarjev. Plača globo in zavije spet v krčmo.

***

Slavni angleški filozof Bertrand Russel je zapisal: »Znanstveniki se trudijo, da bi nemogoče napravili možno; politiki pa, da bi preobrnili v nemogoče, kar je mogoče.«

NOVICE

torej prav dobro zadeve protestantskih in pravoslavnih verskih ločin, kar je zlasti važno sedaj, ko se pripravlja ekumenski koncil.

Cicognani pa ni samo izvežban diplomat, kakršen spada na tako mesto, marveč je tudi učenjak svetovnega slovesa. Napisal je dolgo vrsto filozofskih in bogoslovnih razprav, ki so prevedena celo v kitajščino. Šestnajst univerz mu je podelilo častni doktorat.

Počitniški obračun

Cestna policija je imela v dneh od 12. do 16. avgusta res dela čez glavo. Na osnovi poročil notranjega ministrstva je ugotovljeno, da je v omenjenih počitniških dneh krožilo po cestah nad 18 milijonov motornih vozil vseh vrst. Pri takem prometu seveda tudi nesreče niso počivale. Našteli so jih 2041. Ob življenje je prišlo 86 izletnikov, ranjenih pa je več sto. Število nesreč je kljub novim cestnim predpisom in pažnji prometne policije še vedno preveliko. Minister Scelba proučuje nove odredbe proti divjim cestnim vozačem. Izjavil je, da bo odvzela policija za vsak cestni prekršek najprej vozno dovolilnico in zvišala globo.

Novi bankovci

Razširile so se vesti, da bo Banca d'Italia izdala nove bankovce v vrednosti po 100 in 150 tisoč lir. Banka pa je te novice zanikala in je poudarila, da bodo ostali v obtoku samo bankovci po 10.000 lir kot najvišja vrednost. Te bankovce pa bodo v kratkem času izdali v manjši in bolj priročni obliki.

Rastite in množite se...

Globok izrek, ki pa danes že navdaja z veliko skrbjo sociologe in politike. Človeštvo raste in se množi tako, da ga je vsako leto 55 milijonov več. Število zemeljskih prebivalcev se približuje že trem milijardam. Računajo sicer, da je prostora še za kake tri milijarde ljudi. Goli računi pa ne izbrišejo dejstva, da je že danes polovica ljudi na svetu dobesedno lačnih. Družina z mnogimi otroki ni mogoče nasiti z golj z upanjem na bodočnost; dokler ljudje živijo na tem svetu, so potrebna konkretna dejstva, ne teoretične tolažbe. Pravična in družinsko usmerjena porazdelitev socialnih dobrin je še vedno osrednje vprašanje od naraščanju zemljanov v geometrični postopici (2... 4... 8), pridobivanja življenjskih potrebščin pa v aritmetični postopici (2... 4... 6... 8...).

Drugi problem, ki se postavlja pred demografa, je vedno večje število žensk na svetu. Razmerje je danes tole: 49,9 odstotka moških in 50,1 odstotka žensk. Področje žene danes ni več kuhinja in otroci, marveč tudi odločevanje v javnem življenju. Povračamo se v matriarhat, ki bo utegnil prevreči vse dosedanje gledanje na sociološko zgradnjo družbe.

Tretji problem, ki je tudi v zvezi s stalnim naraščanjem števila ljudi, je še vedno velika kulturna zaostalost in nepismenost. De-

Se poletje spreminja?

Venomer slišiš tarnanje, da se tudi vreme spreminja, in sicer na slabše. Pravijo, da ni več tako toplih in dolgih poletij, kot so bila nekoč.

Poglejmo, kaj pa pravijo vremenoslovci na podlagi znanstvenih opažanj in izkustev. Opazovanja veljajo seveda za nazaj. Kako bo v bodoče, seveda tudi vremenoslovci ne morejo natančno povedati.

Mednarodna meteorološka zveza je raziskala podatke o poletnem vremenu za severno Evropo, za srednjo in za južne dele srednje Evrope, to je za naše kraje. Proučila je število sončnih dni, ko kaže toplota srednjo temperaturo 25 stopinj. Opazovanja se nanašajo na dobo od leta 1891 do 1960. Izkazalo se je, da so imeli do leta 1930 v severni Evropi povprečno 26 poletnih dni v letu. Med leti 1930 do 1960 pa je to število narastlo na 28.

V srednji Evropi znašajo te številke 24 poletnih dni poprej, potem pa 31. V južnem delu srednje Evrope in torej tudi pri nas je povprečno letno število poletnih dni poskočilo po letu 1930 od 26 celo na 36. Pred letom 1930 so imeli kar deset toplih poletnih dni manj.

Obenem s toploto so ugotovili, da narašča tudi množina padavin v poletnih mesecih. Ponekod je narastla za deset litrov na kvadratni meter. Te pojave smo letos tudi sami lahko opazovali in posneli, da postajajo poletja toplejša in da pade poletni tuji več dežja kot pred 30 leti.

Veseli dogodek

Našemu prijatelju doktorju Bogdanu Berdonu je soproga Eda povila v ponedeljek krepkega sinčka. Ob veselem dogodku čestitajo srečnima zakoncema vsi prijatelji in znanci z željo, da bi se sinček razvil v krepkega in bistrega fanta!

Obala pri Miramaru

9 Tržaškega

VAŽNA OBLETNICA

V nedeljo je poteklo šest let, odkar sta Italija in Jugoslavija podpisali v Vidnu sporazum o maloobmejnem prometu, s katerim se je široko odprla meja med obema sosednjima državama. Kako je ta dogovor koristen in važen za vse obmejno prebivalstvo, najbolj zgovorno pričajo podatki o prehodih. V 6 letih je namreč število prehodov s prepustnico znašalo skupno 33 milijonov in 627 tisoč, na samem tržaškem področju pa 26 milijonov in 617 tisoč.

V prvem letu, odkar je postal veljaven videmski sporazum, so zabeležili nekaj več kot pol milijona prehodov, naslednja leta pa je število prehodov naraslo, tako da znaša povprečno 5 milijonov letno.

Ob 6. obletnici važnega dogovora so tako na italijanski kot jugoslovanski strani poudarili vsestransko zadovoljiv razvoj in potek maloobmejnega prometa. Na bližnjem sestanku mešane komisije bodo razpravljali o izdaji novega besedila videmskega sporazuma, kar je potrebno, ker so bile medtem sprejete določene spremembe prvotnega besedila, kot je ustrezalo vsakdanjim potrebam. Ni pa izključeno, da bodo na tem sestanku proučili možnost, da se sprejmejo nove olajšave, ki naj omogočijo še pogostejše stike med prebivalstvom obmejnih področij ter še bolj poenostavijo prehode čez mejo.

ZE VEČ KOT ŠTIRI MESECE...

Sedemdeset uslužbencev podjetja Arrigoni se že več kot štiri mesece odločno upira, da bi vodstvo podjetja ukinilo svoje urade v Trstu in jih preneslo v neko mesto v notranjosti države. Da bi to preprečili, so uslužbenci, kot znano, pred več kot 120 dnevi kratkomalo zasedli urade in ostale prostore v palači v ul. Galatti.

Spor je dosegel višek, ko je ravnateljstvo podjetja sporočilo stavkajočim uslužbencem, da so odpuščeni z dela. Prekinjene so bile hkrati telefonske zveze in Acegat je dobila nalogo, naj preneha dobavo električnega toka, česar pa mestno podjetje še ni izvršilo.

Za stavkajoče so se seveda ponovno zavezale sindikalne organizacije in tudi občinski odbor, ki je pozval ministrstvo za delo, naj čimprej skliče sestanek med predstavniki uslužbencev in podjetja, da se skuša zadeva urediti.

ŠE ISČEJO KRIVCE

Kljub preiskavi policijska oblastva še ni odkrila zločincev, ki so v noči med 11. in 12. avgustom položili bombo pred sedež komunističnega »Delavskega krožka« pri Sv. Jakobu v Trstu. Peklenski stroj se je razpočil in poškodoval vhod v prostore krožka, a za srečo ni povzročil človeških žrtev.

Upamo in pričakujemo, da bodo oblastva prej ali slej vendarle iztaknila krivce ogabnega zločina, ki ga je vsa resnično demokratična javnost že odločno obsodila.

»KMEČKI TABOR«

V torek, 15. t. m., se je na Opčinah zaključil III. kmečki tabor, ki ga je priredila Kmetijska zadruga iz Trsta. Zanimiva prireditelj je trajala tri dni. Obiskovalci so se zanimali zlasti za razstavljene kmetijske stro-

je in za sodobno kmetijsko orodje ter narave. Pozornost je vzbujala tudi razstava s področja vrtnarstva, ki bi poleg živinoreje moralo biti ena temeljnih panog kmetijskega gospodarstva na Tržaškem.

Prireditelji »tabora« so poskrbeli tudi za zabavo in v ta namen povabili znane »Vesele planšarje« iz Ljubljane, ki se jih je razveselila zlasti mladina.

Ob tej priložnosti je Kmetijska zadruga tudi podelila nagrade svojim zaslužnim članom.

NOVO NASELJE V BARKOVLJAH

Ustanova INA-CASA prične v kratkem graditi v Bovedu pri Barkovljah novo, veliko naselje, ki se bo raztezalo na površini 22 hektarov. Skupno bo sezidanih 1200 stanovanj, za katera bodo potrošili štiri milijarde lir. Mestna občina pa bo poskrbela za ceste in za vodovodno ter električno napeljavo, kar bo skupno stalo 650 milijonov lir.

ŠTIVAN

Papirnica v Štivanu bo spet povečala svoj obrat. Te dni so izkrcali velikanske nove stroje za izdelavo papirja, ki so jih dobili iz Finske. Z novimi napravami bodo izdelali vsako minuto 900 metrov dolg trak papirja v širini petih metrov. Štivanska papirnica bo tako vrgla na trg vsako leto po 80.000 ton časopisnega papirja. Ta količina bo zadostovala vsem italijanskim dnevnikom za pol leta.

Podjetnikom gre žito prav dobro v klasje. Z delavci je pa drugače. Slišijo se že razne pritožbe. Za domačine je pa najhujše, ker so se že začele diskriminacije. Zdi se, da prej dobi zaposlitev vsak tujec kot človek iz okolice.

Nabrežina:

PRIZIV NA DRŽAVNI SVET

Pred kratkim smo zvedeli, da je Ustanova za pomoč julijskim in dalmatinskim beguncem (OAPGD) vložila priziv na državni svet proti ukrepu devinsko-nabrežinske občine, s katerim je bila omenjeni ustanovi odbita prošnja za gradnjo nadaljnjih 250 stanovanj v bližini Sosljana. Vsebinska priziva nam ni podrobno znana, a se zdi, da pritožba v glavnem povzema vse tiste argumente, s katerimi določeni krogi skušajo izpodbijati zakonitost in upravičenost stališča nabrežinske občinske uprave.

Ob tej priliki moramo ponovno poudariti, da to vprašanje ni samo pravnega, temveč predvsem političnega značaja in je zato potrebno, da njegov potek in razvoj od bližju spremljajo politične in druge slovenske organizacije. Množično in načrtno naseljevanje italijanskega življa v slovenske kraje je namreč najučinkovitejše raznarodovalno sredstvo in je zato zakonit, a odločen odpor našega prebivalstva povsem upravičen.

Sempolaj:

V KRATKEM PRIČNO POPRAVLJATI ZUPNISČE

Pred dobrim tednom dni so na Tehničnem uradu v Trstu oddali na javni dražbi popravljajna dela v župnišču v Šempolaju. Ta zadeva se vleče že več let, a je postala aktualna zlasti ob imenovanju novega šem-

polajskega župnika g. Mazore, ki zaradi slabega stanja, v katerem se nahaja župnišče, sploh v njem ne more stanovati. Za popravljajna dela je občinska uprava dala na razpolago milijon lir, kar po sodbi občinskega tehnika zadostuje za osnovna popravila. Na dražbi je dela prevzelo podjetje Veronese. Pričakuje se, da se bodo dela pričela sredi septembra.

NOVI PREDSEDNIK

Za novega predsednika Ustanove tržaškega velesejma je pristojno ministrstvo imenovalo kap. Giovannija Suttora, ki je obnem podpredsednik tržaške Trgovinske zbornice in prvak Italijanske liberalne stranke. V nekaj dneh bo bivši predsednik ing. Sospisio, ki je vodil pomembno tržaško ustanovo od njene ustanovitve pred 12 leti, predal posle svojemu nasledniku.

Solska vest

RAVNATELJSTVO SLOVENSKE NIZJE INDUSTRIJSKE STROKOVNE SOLE V TRSTU (Rojan, ul. Montorsino št. 8/III) obvešča, da traja vpisovanje v I., II. in III. razred za šolsko leto 1961-1962 do vključno 25. septembra vsak delavnik, od 10. do 12. ure. Obnem opozarja učence in učenke, ki so bili pripuščeni k popravnim izpitom v jesenskem roku, da se prično nižji tečajni in razredni izpiti v ponedeljek, 4. septembra, ob 8.30.

Podrobni razpored in urnik posameznih izpitov sta na vpogled na razglasni deski šole.

Beneška Slovenija

ŠENTLENART

Srebrna maša. V šentlenartski fari smo pred tremi nedeljami obhajali slovesnost srebrne maše. Petindvajsetletnico mašniškega posvečenja je praznoval g. Evgen Ošnjak. Ob pritrkavanju zvonov, med mlaji in veliko množico vernikov sta spremljala g. jubilanta pred oltar stric in teta v imenu že pokojnih staršev. Tudi ta dva sta obhajala svoj jubilej, in sicer zlato poroko. Srebrna maša in zlata poroka v isti rodbini sta pač redka slučaja!

V cerkvi je imel slovesni govor srebrnomašnikov bratranec p. Lovrenc Ošnjak, misijonar na Portugalskem. Slavljencem je poslal svoj pastirski blagoslov tudi videmski nadškof. Številnim čestitkam se pridružujejo vsi rojaki in znanci!

VISKORSA

Naša vas je učkala zadnjo nedeljo julija veliko slovesnost. Srebrno mašo je zapel med domačini g. Artur Blazuto. Več let je pastiroval na fari v Lijesah pri Hlodiču. Lasko leto pa se je zaradi slabega zdravja odpovedal dušnemu pastirstvu. Ob jubileju voščimo g. Blazuto, da bi se mu predvsem vrnilo zdravje in da bi spet mogel orati ledino v božjem vinogradu!

NADIŠKA DOLINA

Se pred velikim šmarnom se je poletno vreme pri nas kar nenadoma sprevrglo v nevihte in neurja. V Strmici je treskalo in bučalo, da je bilo kar groza. Strela je udarila v senik soseda Luka Franca. Zgorel je do tal in vse seno v njem. Gospodar ima precejšnjo škodo, ker ni bil zavarovan proti strelji in požaru. Taki slučaji so opomin našim ljudem, da je le potreba odšteti tiste denarce za zavarovanje proti neugodam.

Okrog Čenebole je tudi pritrsnilo hučo vreme. Toča je povzročila precejšnjo škodo, posebno po vinogradih. Sodijo, da je

Gorica:

NEKAJ DROBTINIC

Goriški občinski odbor je na zadnji seji uredil več upravnih vprašanj, ki so že nekaj časa čakala na rešitev. Sklenjena je bila na primer pogodba za dobavo kuriva mestnim podjetjem. Odboren je bil nadalje nakup nekaterih parcel, potrebnih za razširjenje cest. Odbornik Moise je poročal o delovanju zavetišča za stare. Potrjen je bil tudi odkup pesniške zbirke »Sagra di Santa Gorizia« Vittorija Locchija in natis vodiča v občini Mariano, ki predstavlja osmi zvezek turistične zbirke »Itinerari Isontini«. Končno se je odbor spomnil tudi slovenskih šol in odobril nakup enega magnetofona in enega radijskega aparata. Veliko sicer to ni, vendar smo hvaležni tudi za to drobtinico v upanju, da bodo odborniki pripoznali še druge potrebe, ki tarejo naše šole.

KRMIN

Kakor vsako leto se krminski odbor za tujski promet tudi letos že pripravlja na tradicionalni praznik grozdja. Poleg običajne razstave grozdja bo odprta tudi pokušnja vina, čeprav še ne novega pridelka. Za veselje bo pa preskrbljeno tudi z drugimi prireditvami.

- *Hanalška dolina*

vzela polovico vinskega pridelka. Ze pred tremi leti nas je hudo prizadelo, zdaj pa spet!

SV. VIŠARJE

Veliki šmaren je bil vselej tisti praznik, ko so prihajale na goro velike množice romarjev. Letos jih je tudi bilo precej, a ne toliko kot prejšnja leta. Nekam čudno se to sliši, ko imamo sedaj vzpenjačo, ki pelje na vrh. Pri Ovčji vasi je na praznik sicer stalo nad 150 avtomobilov, pravih romarjev pa je bilo malo. Dopolodne je bilo svetišče še polno. Slišalo se je tudi slovensko petje, popoldne pa je bila cerkev skoro prazna. Omeniti moramo, da je mojster Tone Kralj popravil svoje slike, katere je bila vlaga že močno izlizala. Umetniško okrašena cerkev se kaže zopet v nekdanji lepoti.

Menda bolj kot za romarje je poskrbljeno za izletnike. Pri vstopu in izstopu žičnice sta na razpolago dobro opremljena bara. Na vrhu, pri Mešnikovih, stoji že kar čeden hotel z dvema prostornima jedilnicama. Tržaški planinski klub bo pa zgradil za svoje člane prav moderno gostišče. Vodstvo svetišča bo pa moralo poskrbeti tudi za romarska prenočišča; v današnjih časih niso več primerne tiste smrdljive sobice, natrpane s slamo.

TRBIŽ

Na veliki šmaren smo doživeli v našem mestu veselo presenečenje. Krajevni turistični odbor je priredil na glavnem trgu folklorno zabavo. Prejšnje dneve so nastopale razne skupine z narodnimi plesi in petjem. Največje zanimanje je pa na praznik zbužala folklorna skupina z Jesenic, ki re je predstavila z narodnimi plesi, ki so značilni za posamezne jugoslovanske republike. Napovedovalec je posamezne točke spremljal z opombami v italijanskem, nemškem in tudi v slovenskem jeziku. Poslušalci so bili prijetno iznenadeni, ker je prišla tudi slovenščina do izraza.

STEVERJAN

Samo kot kronisti omenimo, da smo v nedeljo imeli nekaj več gostov kot ob drugih nedeljah. Vršilo se je namreč drugo nagradno tekmovanje slikarjev iz goriške, tržaške in videmske pokrajine. Slikanje na prostem vpricho gledalcev ali kakor imenujejo to tekmo »ex tempore« je nekaj podobnega kot tekma balincarjev ali kvartopircev, zato pač ima hitrostno tekmovanje v umetnosti bolj turistični kot pa resni pomen. Tako je bilo tudi v nedeljo v Formentinijevem parku in v njegovi osmici čeprav so se prireditve udeležili tudi nekateri priznani slikarji. Vseh je bilo 66. Prvi nagradi po 50 tisoč lir je razsodišče prisodilo slikarjema Ciussiju iz Vidma in Perizziju iz Trsta. Lepo popoldansko sonce je privabilo še precej obiskovalcev.

GORIŠKO LETALIŠČE

Goriško letališče je še vedno odprto vprašanje. Pred dvema letoma je obstajala nevarnost, da bo popolnoma ukinjeno in da se bo ves letalski promet ustavljal v Ronkah. Samo dve ali tri stara letala so še brnela v zraku in vozila izletnike na ogled goriških streh. V enem letu pa so se razmere nekoliko spremenile. Letala družbe Alitalia že pristajajo na mirenskem letališču po enkrat na dan. Seveda, če izstopi pet potnikov, je to že veliko. Vendar upajo, da se bo promet razvil. Postavili so že letalske lope za petnajst letal. Kljub vsem prizadevanjem pa bo goriško letališče, ki je tik ob meji, ostalo še vedno le turistična točka za krožne polete nad mestom.

SOVODNJE

Tujec, ki morda že ni bil eno leto v naši vasi, se bo kar čudil, kako je spremenila svoje lice. Svoje dni so stale hiše le vzdolž ceste od Tomšičeve gostilne s presledki do župnišča in zaselek proti Vipavi. Danes se pa začne že pri novi tkalnici in se vlečejo nepretrgoma do železniškega mosta. Nove stavbe imajo prav moderno in lepo lice. Kar na obiskovalca zelo lepo vpliva, so cvetlice, katere vidiš na oknih in vrtičih vsake hiše.

Kopanje jarka za vodovodne cevi je v polnem delu. Asfaltna cesta je skozi vas že vsa razrita. Prevažanje po njej je celo nevarno, zato upamo, da bodo vsaj do zime dela dokončana. — Zelo potrebno bi tudi bilo, da bi prepleskali pročelje osnovne šole. Napisi na njej so že vsi izprani od dežja. Na ovalni tabli se bere sedaj samo italijanski napis »scuola elementare«. Sodimo, da bi lahko zopet napisali tudi v slovenščini. Sicer pa je celotno šolsko poslopje, ki je ena izmed najgrših stavb v občini, zelo potrebno popravila.

Vsako se tudi čudi, da se pokrajinski odbor še ne zgane in začne z asfaltiranjem ceste od zgornjega pila do novih hiš v Štandrežu. Z asfalta prideš v prah, nato zopet na asfalt. Toliko se o tem delu ceste že govori, dejanj pa še pričakujemo.

GRADEŽ

Prejšnji teden so gradeški ribiči imeli veliko srečo pri ribjem lovu. Izpluli so s petimi motornimi čolni in so ujeli 250 sto-

Iz Goriške

lov tun. Takega obilnega lova že dolgo ne pomnijo. Ribiči so zaslužili 7 milijonov lir, čeprav so vse ribe prodali kar na debelo. Ugodno vreme in dobri morski tokovi obehtajo, po mnenju starih ribičev, še nekaj tako polnih mrež.

GORIŠKI »TRAMVAJ«

Odkar je nehal zvončkljati po goriških ulicah stari tramvaj po tračnicah še na konjsko vprego, menda niso prenehale pri tožbe zaradi te vrste cestnega prometa. Električni tramvaj je končal v ropotarnici, potem ko je bil prodan nekam na Reko ali v Opatijo. Po vojni je prišel Ribijev avtobus. Spočetka je šlo še nekam dobro. Nato so prišle težave med podjetjem in občino, med vodstvom in uslužbenci, vozila so zastarela. Ribija je zamenjala družba ATA. Meščani so upali, da bo vse gladko teklo. Nekaj časa je res šlo, zdaj pa je že več kot pol leta, odkar občinstvo po pravici godrnja nad tem podjetjem.

Ravnateljstvo menda res misli, da so meščani ustvarjeni zaradi podjetja in da niso avtobusi zaradi njih koristi. Vozni red avtobusov nikakor ne ustreza željam prebivalstva. Pri večernih vlakih se na južni postaji vedno tare dosti potnikov, ki morajo zlasti v deževnem vremenu čakati tudi po četrt ure, da se primaje avtobus na postajo. Kdor se ne more preriniti v voz, je obsojen še na drugi četrt ure čakanja, ali pa mora peš po dolgem Korzu. Če se človek le malo pritoži, čemu ne podvoje voženj ob prihodu vlakov, prejme od nadzornega osebja skoraj ukor. Vozovi so tudi že stari in pri naglem dirkanju mečejo natrpano občinstvo zdaj naprej, zdaj nazaj, kakor stara barka. Nezadovoljni so potniki nezadovoljno osebie podjetja, ki meni, da moraš biti še vesel, če te pelje. Zato je prav umestno, da sta dva občinska svetovalca vložila na goriškega župana pritožbo in vprašanje; kako misli občinska uprava odpraviti te napake. Najbolje bi seveda bilo, če bi mestna občina vzela popolnoma v svoje roke upravo avtobusnega prometa, kot je ustajeno že po drugih mestih.

ZA DIJAKE

Dijake, ki imajo popravne izpite na srednjih šolah, obveščamo, da se bodo začeli izpiti v ponedeljek, 4. septembra, ob 8.30.

Zrelostni izpiti so pa določeni za 15. septembra.

Začetek novega šolskega leta bo 2. oktobra.

Kandidate za suplence opozarjamo, da morajo vložiti prošnje za namestitev do 1. septembra na ravnateljstvo šol.

POROKA

V ponedeljek sta si obljubila večno zvestobo gđc. Ileana Ferlat in g. Leon Kakeš. Nevesta je profesorica na slovenski višji gimnaziji v Gorici in izhaja iz znane goriško-mirenske družine. Ženin pa je iz Nabrežine. Novemu paru želijo vsi znanci in prijatelji mnogo sreče na novi življenjski poti. Če stitkam se pridružuje tudi naš list.

NOV ODDAJNIK

Z nedeljo, 13. t. m., je začel delovati nov relejni ultrakratkovalovni oddajnik »Gorica MF«, namenjen prenosu oddaj radijske postaje Trst »A«. Oddaja s frekvenco 98.3 Megahertza in omogoča dobro sprejemanje radijskih oddaj v slovenskem jeziku v vsej goriški pokrajini.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

VTISI IZ MOSKVE

Tržaški publicist g. Mitja Volčič je imel letošnje poletje redko priložnost, da je obiskal Sovjetsko zvezo. Njegovi vtisi niso »ideološko vezani«. Zato smo ga naprosili za prijaznost, da nam odgovori na nekaj vprašanj, ki bi utegnili zanimati naše bralce.

Kaj Vas je gnalo na obisk v Sovjetsko zvezo, g. Volčič?

Poslovna in privatna radovednost, želja po izpopolnitvi jezika.

Katere kraje ste videli?

Moskvo, Leningrad, obmejna mesta, samostane in kolhoze okoli Moskve.

Kakšen vtis so napravili na Vas ljudje v glavnem mestu Rusije?

Napravljajo vtis, kot bi bili vedno na potovanju, morda zaradi torb in mrež, ki jih imajo v roki. Obrazi kažejo na nedavno doselitev s podeželja. Množica je čista in zelo pogosto imajo ljudje v rokah knjigo, ki jo odprejo, medtem ko čakajo v vrsti ali se peljejo s podzemeljsko železnico.

Ali odgovarja ruski človek predstavi, ki ste jo imeli o njem?

Zlasti med starimi je brez števila takih, ki se zde, kot bi istopili iz kaže Gogoljeve ali Dostojevskijeve knjige.

Se Vam zdi, da je po svoji miselnosti zelo različen od zahodnega človeka?

Po sto reportažah in knjigah, ki smo jih zadnje čase brali, je pač težko odkriti bistvena presenečenja.

Kakšen vtis ste dobili o njihovi mentaliteti?

Pogojen je od štiridesetletne vzgoje, pa tudi prej povprečni Rus ni imel na sebi mnogo zahodnega. Morda bi lahko tehnična civilizacija služila za skupni imenovalec.

V soboto zvečer tudi Rusi radi pijejo, so gostoljubni, mehki, emotivni, imajo v sebi še mnogo tega, kar gre v svet pod splošnim reklom: slovanska duša.

Tisti, s katerimi sem prišel v stik, so mnogokrat nekritični do lastnega okolja, zaljubljeni v lastno domovino, lastne interese identificirajo z vladnimi. Poznajo obrazce in obrede, po katerih teče javno življenje in ki jih je treba spoštovati za mirno življenje, a jih ne teži.

In ste opazili pri njih kako religioznost? Pri mladih ne.

Kak vtis imate o sovjetskem kulturnem življenju, kot ga pač lahko presodi tujec? Je intenzivno in idejno bogato?

Imam vtis, da je razmeroma intenzivno, idejno pa seveda nujno speljano po določenih tirih.

Kako so oblečeni, sodeč po ljudeh na moskovskih ulicah?

Pojem elegance v zahodnem smislu je neznan.

In ženske?

Tudi za njih velja, razen izjem, skoraj isto.

Zanima Ruse in zlasti mladino, kakšno je življenje na Zahodu?

Kažejo največje zanimanje za vse tuje izkušnje.

So pokazali kakšno zanimanje za Vas kot človeka, ki govori slovanski jezik?

Ne posebno. Kot vsem pripadnikom velikih narodov se tudi Rusom zdi povsem naravno, če se kdo uči njihovega jezika in mojo mešanico slovenščine in ruščine so kvečjemu vzeli kot nepopolno obvladavanje ruščine.

Kako je urejen tujski promet? Se more primerjati z zahodnim?

Tujski promet se le s težavo prebija skozi počasnost natakarejev, birokratske težave in trenutno še pomankljive turistične strukture.

Ste prišli skupaj z intelektualci? So vedeli kaj o Slovencih?

Imel sem vtis, da sovjetske intelektualce zanimajo bolj ideološke kot nacionalne meje in da so za njih Slovenci samo zemljepisni podatek.

In kako so poučeni o Jugoslaviji in Italiji? Kot jih Pravda uči.

Kakšno predstavo imajo v splošnem o dogajanju v svetu?

Nekoliko shematično, brez sivih senc oziroma odtenkov. Italija je zanje razdeljena na desničarje in na komuniste. Socialisti so omahljivi komunisti, krščanski demokrati so potencialni desničarji. Vmes nič.

So nezaupljivi?

Stiko z njimi je lahko dobiti. Po cestah, v tramvaju, v javnih obratih. Za tuje opazovalce je prav v tem največja sprememba v primerjavi s stanjem pred desetimi leti.

In ruska pokrajina?

Prav tako, kot jo prikazuje ruska literatura: izbe, polja, breze, iglavci, pa spet izbe na holmu, blatna steza, živina, breze. Nekako kot morje, vedno enako, vedno drugačno.

Kakšen vtis so vam napravile sovjetske oblasti?

Zelo prijazne, dokler ni treba sprejeti osebne odgovornosti.

Ste prišli v stik s kakimi sovjetskimi ljudmi neruske narodnosti?

Srečal sem v Moskvi nekaj Armencev, vendar sem imel vtis, da jih njih neruskost ne teži in da so nacionalni momenti povsem drugotni v primerjavi s socialnimi.

So zadovoljni v nacionalnem pogledu ali se čutijo nadvoladne od Rusov?

Sovjetski jezikoslovci so kodificirali 70 jezikov, ki so pred tem obstajali samo v dialektih. Pri vseh so uvedli (podatka nisem mogel preveriti) cirilico, tudi tam kjer se s strukturo jezika ni skladalo. Toda kdo bo gledal darovanemu konju na zobe? Pastirji, ki so zasilno poznali narečje, pa so dobili knjige, šole in pismeni jezik, gotovo niso protestirali.

In vaš splošni vtis?

Seštejte vi: plus delo za vse, minus nezadovoljiva produktivnost, plus pomanjkanje občutka manjvrednosti, minus dogmatičnost, plus težka industrija, minus nezadovoljiva razdeljevalna mreža, plus desetletno šolanje, minus kulturna sladkobnost; tako plus in minus skozi pol ure. Vsakdo vprašanje, ocenjuje ali podcenjuje posamezna vprašanja skozi lastna očala.

— 0 —

Razvoj jezika

Pri založniku Sansoniju je izšlo v drugi izdaji veliko delo najboljšega sodobnega poznavalca italijanskega jezika Bruna Migliorinija, in sicer »Storia della lingua italiana« (Zgodovina italijanskega jezika). Pisatelj spremlja ter kritično raziskuje zgodovinski razvoj italijanščine od njenih začetkov do današnjega njenega viška. V globoko znanstveni razpravi se kažejo vzponi in padci jezika, z njimi vred se pred bralca razgrinja tudi vsa zgodovina italijanske kulture. Cena knjige je pa precej visoka, 7000 lir.

Italijanski radio je tudi izdal brošuro z naslovom »Tisoč let našega jezika«. V zbirki je objavljena skupina jezikoslovnih predavanj, ki obsega dobo od »placito di Capua« leta 900 do danes.

Smrt kiparja Jake Savinška

Umril je znani slovenski kipar Jaka Savinšek. Smrt ga je dohitela v Kirchheimu pri Würzburgu v Nemčiji, kjer je delal na mednarodnem kiparskem simpoziju. Star je bil šele 39 let.

Jaka Savinšek se je rodil leta 1922 v Kamniku, gimnazijo in umetnostno akademijo pa je študiral v Ljubljani. Prvo razstavo je imel leta 1950 v Ljubljani, nakar je še večkrat razstavljal samostojno in kolektivno doma in v tujini. Bil je priden ustvarjalec, svoje kipe je izdeloval iz vseh mogočih materialov, uveljavljal pa se je tudi kot scenograf in ilustrator.

Spomeniki, ki jih je ustvaril Jaka Savinšek, stojijo v Novem mestu, v Celju, Ptuj, Kobaridu, Crnomlju in še drugod.

KULTURNE VESTI

V Rimu je umrla 13. t. m. znana tržaška slikarka Maria Lupieri. Stara je bila 60 let in je bila že dalj časa boleha.

V Milanu je umrl slavnitalijanski slikar Mario Sironi. Pripadal je od vsega začetka futurističnemu gibanju. Star je bil 76 let.

Na francoski Rivieri so neznanu tatovi spet ukradli pet dragocenih slik iz neke vile v Beaulieu-sur-Mer. Lastnik je bil odsoten.

V Budimpešti je umrl ugledni madžarski kipar Mark Vedres. Dočakal je 90 let. Dvakrat je dobil Kossuthovo nagrado.

Iz Nacionalne galerije v Londonu so ukradli Goyev portret vojvode Wellingtona, vreden 140.000 funtov. Policija je mrzlično na delu, a doslej zaman.

Edvard Kocbek je objavil v zadnji dvojni številki »Naše sodobnosti« dolgo razpravo o Alžiriji.

Slovenski filmski delavci in umetniki, ki so se udeležili letošnjega filmskega festivala v Pulju, se hudo pritožujejo nad njegovo slabo organizacijo. Te tožbe se zdaj ponavljajo že vrsto let, a je vedno slabše...

Rita Hayworth še vedno rada menjava... može. Zda se bo ločila že od petega. To je filmski producent James Hill.

V Parizu pričakujejo invazijo črnih pevcev in pevk. Kljub temu, da pojejo ljubke in duhovite francoske popevke v afriškem ritmu in z afriško... izgovarjavo, pravijo Francozi, da imajo njihovo invazijo še vedno rajši kot nemško ali... rusko.

Na hebrejski univerzi v Jeruzalemu so se zbrali pretekli dni na kongres učenjaki z vsega sveta, da so razpravljali o problemih judovske zgodovine in kulture, zlasti v daljni preteklosti. Kongres so odprli zelo slovesno v prisotnosti predsednika republike in ministrskega predsednika.

Mladi slovenski literati v Celovcu so izdali novo številko zbornika »Mladje«. V njem najdemo pesmi, novele in članke.

V Narodni galeriji v Ljubljani je odprta že od julija izredno zanimiva in bogata razstava slovenskega baroka, slik, kipov, knjig itd.

Hemingwayeva vdova je prispela v Havano, kjer išče v bankah možne rokopise, katere je baje zapustil še neobjavljene. Namerava se za stalno naseliti na Kubi, na nekdanjem moževem posestvu.

Prizor iz jugoslovskega igranega filma »Stirinajst dan«, ki se posegel po zanimivi tematiki iz sodobnega življenja.

GOSPODARSTVO

Za rdečico ne zbolijo le prašiči

Če govorimo o rdečici, mislimo, navadno na rdečico pri prašičih in se nam niti ne sanja, da zanjo lahko zbolijo tudi živali in celo človek. Rdečica ne razsaja samo po Evropi, marveč po vsem svetu. Le v Angliji se zaradi strogih zdravstvenih ukrepov redkokdaj pojavi. Obolelo žival namreč zakoljejo in sežgejo ter skrbno razkužijo vse, kar je prišlo z obolelo živaljo v dotiko.

Kot sta l. 1882 dokazala znanstvenika Pasteur in Thuillier, je povzročitelj rdečice bacil, ki mu znanstveniki pravijo »bacillus Erysipelatis suum«. To je zelo majhno bitje, saj je dolgo komaj poldrug mikromilimeter (tisočeri del milimetra), široko pa približno dvakrat toliko.

Mnoga opazovanja so dokazala, da rdečica napada mnogo vrst sesalcev, in sicer poleg svinj še goveda, bivole, pse, ovce, koze, kunce in tudi mačke. L. 1885 je znanstvenik Schottelius dokazal, da rdečica okuži tudi človeka in pozneje so jo večkrat ugotovili pri živinorejcih, živinozdravnikih, mesarjih, kuharjih itd. A kako je prešla bolezen z živali na človeka? To se lahko zgodi na razne načine. Človek se lahko okuži, če se je ranil, ko je imel opravka z živaljo, ki je zbolela za rdečico ali poginila. Še večkrat pa se

človek okuži, če zaužije meso takih živali. Ugotovljeno je bilo namreč, da bacila rdečice ne uničita niti navadno kuhanje niti prženje skozi 2 in pol ure. Živega in virulentnega (povzroča bolezen) bacila so našli v 3 mesece starih salamah, ki so bile napravljene iz mesa za rdečico obolelih živali.

Rdečica čestokrat napade perutnino, in sicer kokoši, purane, race, golobe, fazane in nekatere vrste ptičev v živalskih vrtovih. Okuženje nastane zaradi skupnega življenja obolelih in zdravih živali, ali ker so zdrave živali zaužile kakšno hrano ali tekočino, okuženo po odpadkih, ostankih krme, mesa ali drugih delih živali, ki so poginile zaradi rdečice.

Živali, ki zbolijo za rdečico, ne marajo jesti, postanejo otožne in mrzlične, pospešeno dihajo, srčno bitje je hitrejše in močnejše; pri obolelih prašičih izgubi dlaka blesk in postane štrleča, pri perutnini izgubi perje svoj blesk, peruti visijo navzdol. Obolelo živali se ločijo od zdravih in se navadno zavlečejo v kakšen kot.

Rdečica povzroča velike izgube, ker zaradi te bolezni letno pogine mnogo živali. Prevečkrat se namreč zgodi, da zdravljenje — vcepljenje primernih cepiv — ne zaleže. Obolenje pa lahko preprečimo s pravočasnim cepljenjem, ki bi se moralo izvršiti dvakrat na leto. Če pa se je rdečica že pojavila, moramo o tem obvestiti živinozdravnika in se natančno ravnati po njegovih navodilih.

—0—

KDO JE KRIV?

Letošnja žetev na Češkem se obeta zelo slaba. Časniki iščejo vzroke v slabem vremenu, ki je vladalo vse poletje in ni moglo žito dozoriti. Še bolj čudno pa je, po pisanju praškega lista »Prace«, da je še polovico žita na polju. Požetega je komaj 60 odstotkov. Manjka namreč kmečkih delavskih rok. Listi vabijo vsa industrijska podjetja, naj prisilijo delavce, da bi šli pomagat kmetom na polje in pospravili jesenske pridelke.

Repa je tudi važna

Repo sejemo za človeško in živalsko krmo. Človek uživa kuhano, pečeno, praženo repo in kislo repo. Tako je pravzaprav bilo nekoč, ko je bila repa važno hranilno sredstvo. Kako je pa danes? Moderni človek pravi, da je repa dobra le s klobasami; klobase poješ, repo pa zavržeš. Žival pa ni tako razvajena in prav rada uživa repo.

Če hočemo pridelati mnogo repe, moramo sejati pravočasno — okoli velikega šmarina — v dobro pripravljeno zemljo. To pomeni, da mora biti njiva globoko preorana in dobro pognojena. V poštevek pridejo skoraj samo kemična — umetna gnojila, ki hitro učinkujejo, ker drugače ne morejo koristiti repi, kajti ta ostane na njivi le nekaj mesecev. Najprimernejše in najcenejše gnojilo je »fosfazoto potassico 11-22-16«, ki vsebuje vse tri najvažnejše redilne snovi za rastline v primernem razmerju: vsebuje namreč 11% dušika (azoto), 22% fosforne kisline (fosforo) in 16% kalija (potassio). Tega gnojila raztrosimo po 6 do 8 kg na vsakih 100 m² zemljišča, in sicer trosimo vrhu preorane, a še ne pobranane njive.

Sejati moramo seveda dobro sorto repe. V glavnem razlikujemo okroglo — ploskate in podolgovate sorte repe. Najboljše seme pridelamo doma, ker v tem primeru ve mo, kaj sejemo. V trgovini se prevečkrat naleti na slabo seme, posebno pri dolgih sortah, kjer je koren na vrhu še dovolj širok, a je spodaj čedalje bolj šilast. V trgovini sta najbolj priporočljivi sorti Norfolk (okrogloploskna) in Alzacija (podolgovata).

Repo sejemo redko, saj je znan kmečki pregovor: na vsakem koncu njive po eno seme, na sredi pa dve. Pregosto sejana repa ne daje zadovoljivega pridelka, čeprav jo še tako redčimo. Redčiti pa je potrebno v vsakem primeru. Repo prečesto napadajo gosenice metulja belina. Gosenice uničujemo s prašenjem. V ta namen uporabljamo »gesarol 5« ali »lindapolvere« in še druge pripravke, s katerimi se običajno borimo proti koloradskemu hrošču na krompirju, melancanah, paradižnikih, papriki itd.

Če smo njivo primerno pripravili, lahko pridelamo na vsakem aru, to je na površini 100 m², po 500 in tudi več kg repe.

Poznaš "Landsberger"?

To nemško ime je med naprednimi živinorejci vedno bolj znano. »Landsberger« je posebno posrečena zmes deteljne travulje, ki daje ogromne količine zelo redilne krme. Recept so sestavili Nemci, ga izdatno doma preizkušali, potem pa ga je prevzelo tudi inozemstvo. V Italiji sejejo »Landsberger« posebno v Lombardiji, od koder so prevzeli recept naši živinorejci. Ta deteljna travulja je povsod znana pod istim imenom.

»Landsberger« je deteljna travulja, ki je sestavljena iz detelje inkarnatke, kosmate grahorice in italijanske ljuljke. Za posejanje površine 1 ha (10.000 m²) potrebujemo 25 kg detelje inkarnatke (trifoglio incarnato, rusa trava, laška detelja), 20 kg grahorice (veccia villosa) in prav toliko italijanske ljuljke (loio italiano, loiessa). Čas setve je različen: nekateri sejejo šele konec septembra ali v začetku oktobra in imajo potem samo eno košnjo, ki pa lahko doseže tudi 800 stotov zelene krme na ha. Mnogi pa sejejo »Landsberger« že konec julija ali v prvih dneh avgusta in imajo potem že pred zimo eno malo, spomladi pa obilno košnjo izborne krme.

Obilnih košenj seveda ne bo imel, kdor bo sejal na pusto, slabo preorano in nepognojeno zemljišče. Tudi »Landsberger« zahteva dobro pripravljeno, to je zrahljano in pognojeno zemljo. Če sejemo po krompirju, kateremu smo izdatno gnojili, ni potrebno posebno gnojenje. Zadostuje, da raztrosimo na vsakih 100 m² po 4 do 5 kg »fosfazoto potassico 11-22-16« (glej članek o repi).

Za moderno kmetijstvo, ki temelji vedno bolj na živinoreji, je »Landsberger« velikanškega pomena in je popolnoma pravilno, da živinorejci sejejo vedno več te deteljne travulje.

ŽENA IN DOM

Bogastvo zdravih zob

Vsi se moramo potruditi, da nudimo zobem tisto nego, ki jim je potrebna in to zaradi zdravja, lepote in nemalo tudi zaradi »nevšečnosti z zobozdravniki«. Zdravniki so enotnega mnenja, da tudi najboljša proteza ne more nadomestiti naravnih zob.

Najprej besedico o zobni pasti, ki je proizvedena na osnovi kalija, magnezija, fluora, azulina ali klorofila. Vse te snovi ugodno vplivajo na zobno sklenino. Zato bomo uporabljali zdaj to zdaj ono pasto. Le eno drži: fluor se je izkazal kot najboljšo preventivno sredstvo proti zobni gnilobi.

Dobra ščetka je prav tako važna kot zobna pasta. Ako so ščetnice obrabljene, razredčene ali potlačene, je ščetka neuporabna in jo čimprej zavržimo. Najboljše so prave svinjske ščetke, glede nylona pa so strokovnjaki mnenja, da je za zobno sklenino celo škodljiv. Svinjske ščetke so boljše trde kot mehke, ščetkali pa ne bomo preveč močno in tjavdan. Predvsem naj velja pravilo: ščetkati je treba v vseh smereh, na notranje strani kočnikov pa je treba še posebej paziti. Zobe bomo očistili obvezno po vsaki jedi. Po končanem čiščenju je zelo priporočljivo, izplakniti usta in zobe.

Ne odlašajmo obiska v zobni ambulanti. Ko začne zob boleti, je že prepozno. Jalovi izgovori in tolaženja so zaman. Čim prej bomo obiskali zobozdravnika, tem manj bo vrtanja in bolečin. Bodimo glede tega odločni in nepopustljivi in obiščimo zobozdravnika vsaj trikrat na leto.

Zobni kamen je sitna in tudi nevarna reč. Mineralne soli, ki se nabirajo na zobni sklenini, vsebujejo tudi mikrobo, ki največkrat začno nažirati zobe. Zato si bomo najmanj dvakrat na leto dali zobni kamen temeljito očistiti.

(nd)

Drobni nasveti

♦ Čevlje sezujemo in jih še tople namažemo s pasto. Sele zjutraj jih odrgnemo s krpo ali krtačo, ker tako dosti laže dosežemo blesk.

♦ Če hočete ublažiti vonj po ribah, kadar jih kuhate, dolijte vodi nekoliko mleka.

♦ Pri mesarju ste dobili žilavo meso. Če ga name-ravate kuhati, dodajte vodi, v kateri ga kuhate, eno do dve žlici kisa.

♦ Prva pomoč pri preozkih čevljih: dobro jih navlaži z mešanico vode in kisa.

37.

Priredil R. B.

STRTA SRCA

Počasi se je dvignila in je odprla vrata. Nobene besede ni izrekla, marveč je samo z veseljem v obeh pogledala mladega moža, ki je pravkar stopil v sobo.

Ko so se zaprla vrata za njim, je mladenič čutil, da ga je redovnica narahlo prijel za roko. Njegov obraz je bil vznemirjen. Delica se je na postelji obrnila. Zlati lesk je sijal iz njenih oči, ko se je zazrla v obraz ljubljene mladeniča.

»Ah, kje so že tisti časi,« je spregovorila Adrana, zdaj redovna sestra, »ko si še kot deček hodil z mano. Skupaj sva živela in se igrala. Ralf, sem te klicala, moj polbrat si bil in si še danes. Tvoja mati te je prinesla v hišo, ko se je moj oče drugič poročil. Danes sem še bolj srečna, ker mi pomeniš še dosti več kot takrat. Osrečil boš mojo Delico in jaz se bom smela imenovati vajina mati.«

Ralf Dornik je komaj, komaj zadrževal solze. Globoko ganjen je gledal v dobrohotne oči redovnice. Nato se ji je približal in se je dotaknil z ustnicami njenega obraza. V tistem ganotju mu je privrela iz srca ena sama beseda »mati.« Ta beseda je Adrano neizmerno osrečila.

»Bodita srečna, otroka,« je šepetala kot v molitvi, »bodita srečna tako, kakor sem sanjala nekoč, da bom jaz srečna.« Glas se ji je utrgal. Čez hip so se pa zalesketale Adranine oči. Sklenila je roke Delice in Ralfa in izrekla svečan blagoslov: »Vsemogočni naj blagoslovi vajino življenjsko pot. Naj vama dodeli vse, kar je bilo odrečeno mojemu ljubljenu rajnemu možu in meni!«

Hotela se je obrniti, da zapusti sobo, a še enkrat ji je pogled poromal k obema mladima človekoma, ki sta se držala kot omamljena od sreče za roke. Mati, sestra Ester, je pa dvignila desnico v blagoslov in je odšla. Na hodniku sta ji prišla naproti oba Žitkova; tudi njima so se lesketale v obeh solze veselja.

»Bog je obrnil vse na dobro,« je izrekel stari Žitko z zamolklim glasom, »toda nekaj me teži in se bojim, da me bo strlo...«

»Prosim te, Franc, ne govori sedaj o tem, nikar ne skali sreče te ure. Ne pokvari mi lepe misli, da je naša Delica pri življenju, da se ji ni nič hudega pripetilo in da bo končno vendarle uživala srečo.«

»Saj že molčim, Jera, nenadoma me je spreletela skrb. Zdaj je, kar je. H gospe Matildi že tako ne moreš več stopiti.«

»Ne, dragi mož, ne morem več. Pravi strah me obide, če pomislim na tisto žensko,« je trdo odgovorila mati Jera. »Stopiti pred tisto žensko, ki je Delico pognala skoro v smrt, ki je Adrano vrgla v tako nesrečo, ne, ne...«

»Strupena ženska je, ki je že vsa srca okoli sebe strla,« je zavpil Žitko. »Zdaj bo strla še naju... oh, ne pozna usmiljenja...«

Jera je molčala. Kaj naj bi odgovorila? V hipu je prisluhnila proti dvorišču. »Avto slišim, Franc.«

On pa je dalje predel svojo nit: »Prišla bo in terjala svojo vsoto. V nekaj dneh bo menica zapadla. Morda pa bo prišel poprej še kakšen opomin...« Ves vznemirjen je obmolknil in si je podprl glavo z rokami.

»Uničila nas bo,« je iztisnil iz sebe. »Ona pozna samo sovraštvo!« Kar dušilo ga je v grlu, tedaj pa je obmolknil, ker so se odprla vrata.

Na koncu hodnika se je pokazala ženska postava, ki se je približevala bolniški sobi.

Franc Žitko je preplašen vzkliknil: »Je že tu, že gre, gospa Matilda, po denar, po naše imetje...« Ona pa je z čšabno nerвозnostjo šla mimo njega in je hotela odpreti vrata. V tistem hipu je prišel Ralf iz sobe in je zastavil pot gospe Matildi.

»Kaj iščeš tukaj?« je vprašal sin.

»Tebe iščem, tvoja mati sem... porazgovoriti se morava, še preden se zapleteš v kako neumnost s tisto samomorilko...«

»Mati... ne, samo roditeljica si mi, telo si mi dala, srce pa strla...«

Matilda je razburjena dvigala prsi in je le s težavo lovila sapo. »Tako govoriš z mano... s tvojo ma...«

»Z roditeljico..., ki sem ji dolžan spoštovanje... ljubezni ne več...«

»... Ker te je zamrežila tista tam, ki še ne veš, kaj je...«

»Vem, moja zaročenka je in v nekaj dneh bo tudi moja žena! Tudi njo si skoro strla, tudi na telesu, ne samo srca...«

»Zaradi tebe... Ralf...«

»Hotela si mi uničiti srečo, zato da me osrečiš? Vse vem, vse tvoje spletke mi je odkril rajni oče. Tudi njegova smrt leži kot breme na tvoji duši... Morila si srca, morila...«

»Jaz, morilka...,« se je penila. Mahala je z rokami, kot da odbija nevidne udarce. Zdajci se je vzpela kot ranjena zver in zbežala po hodniku.

»Morilka src... morilkaaa...« je vpila, da je odmevalo kot peklenški vrišč od dolgih sten. (Dalje)

Njena podoba je žarela v njegovem spominu v mili luči, v kakršni vidimo drage mrtve. Saj zdaj sta bila mrtva drug za drugega. Nikdar več ne bo držal v rokah njenega toplega, dragega telesa, nikdar več ne bo občutil sladkega vonja njenih las in njenega telesa, nikdar več slišal njenega glasu, njenega toplega alta... Spominjal se je njenega veselega, razigranega smeha, ki ga je spominjal na igrajoče se grlice, in se skušal do podrobnosti spomniti barve njenega glasu. Moral je stisniti zobe, da ni zaječal od hrepenenja.

Potem pa je končno začelo delovati uspavalno sredstvo in je zaspal. Sanjalo se mu je, da hodi po mestu in vročično nekoga išče, hotel ga je najti za vsako ceno, čimprej; tekal je od vrat do vrat, od ulice do ulice in se oziral po ljudeh, a pri tem se vendarle ni mogel spomniti, kdo je tisti, ki ga išče. Vedel je le, da mu mora povedati nekaj važnega, nekaj silno važnega, kar bo vse spremenilo... Toda potem se je spomnil, da mora k Evi, in je tekkel do njene vile ter pozvonil pri vrtnih vratih. Toda vrata se niso odprla. Zvonil je in zvonil, a zaman. Ves znojen se je prebudil. Iz radio-televizijskega sprejemnika je prihajal glas napovedovalca Enotnega sveta, ki je z optimističnim poudarkom komentiral velike spremembe na boljše, ki čakajo človeštvo, zdaj ko je končno združeno pod enotno vlado, ko ne bo več vojn in bo lahko vse svoje sile posvečalo samo napredku...

Ob tej besedi je začutil Krushnik fizičen gnus. Bila je beseda raztegljivega pojma kot svoboda in zaobjela je lahko vse, vsakršen zločin in vsako še tako ogabno akcijo, s katero so morda v hipu zatrli in odpravili tisto, za kar so se v resnici napredni duhovi bojevali v tisočletjih... Zaklel je in se stegnil ter ugasnil aparat. Pri tem se je moral nasmehnuti zvoku lastne kletvice. Na milijarde kilometrov daleč v vesolju je zazvenela prav tako kakor tam doli, na Zemlji...

Razmišljanja in brezmočnega hrepenenja ga je odrešil spavec, ki ga je presenetil za njegovo pisalno mizo, kot že tolikokrat na Zemlji. Iz resničnosti, ki je bila kot sanje, je nevede in na-

Povzatek iz vesolja

E. Z.

23.

lahno prestopil v sanjski svet, ki pa je bil kot resničnost, tista prejšnja resničnost. Ne da bi vedel zakaj, se je začutil v sanjah zelo srečnega. Ta občutek sreče je bil tako globok, da so mu prišle solze v oči. In ko se je zbudil, je še ostalo v njem tisto občutje, kot nekak okus, dokler se ni dokončno vzdramil.

Pogledal je na zapestno uro, ki pa je stala. Spomnil se je, da se je tudi za uro čas zmedel. Ni vedel, koliko časa je spal, morda le nekaj minut, morda nekaj ur, toda nedvomno se zemeljski čas in čas v raketi, ki drvi skozi vesolje morda že s hitrostjo, ki ni več tako fantastično daleč od svetlobe hitrosti, ne ujemata več. Vendar je mehanično spet navil uro ter zanesel roko k ušesu, da bi slišal, če bije. Bila je in to ga je spet nekam zasidralo v čas.

Pobožal je materijo, ki ga je obdajala: bila je del zemeljske materije, bila je še delček sveta, ki je ostal nekje za njimi v teminah vesoljnega prostora. Zato mu je bila draga.

Zahotelo se mu je človeške družbe, zato je vstal in se podal na odhod po vesoljski ladji. Profesorja Magnussena ni našel. Odšel je počivat, toda znanstvenik, ki ga je nadomeščal pri pilotskih napravah, mu je povedal, da so se po vsej verjetnosti že izvili iz območja sovražnih vesoljskih patrolnih ladij. Bili so že preveč oddaljeni od njihovih oporišč in tudi hitrost so dosegli že takšno, da jih nobena vesoljska ladja znane tehnične konstrukcije ne more več dohiteti ali prestreči. Proti na daljavo vodenim atomskim torpedom Enotnega sveta, ki so križarili po vesoljskem prostoru, so bili dovolj zavarovani s svojim obrambnim omrežjem ultrakratkih valov in z žarki, s katerimi bi lahko na velikanske daljave vžgali ves atomski naboj. (Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Odločna zmaga Madžarske v Moskvi

Pred kratkim se je v Moskvi zaključila četrta izdaja znanega tekmovanja v waterpolu za pokal Italije. To tekmovanje se prireja vsaka štiri leta in zbere na medsebojno preizkušnjo najboljše predstavnike mnogih držav na svetu (razen ZDA). Do zdaj so to častno trofejo osvojile: Nizozemska (1949 v Milanu), Jugoslavija (1953 v Nimegi) in Sovjetska zveza (1957 v Zagrebu).

Glavni favoriti tekmovanja so bili Madžari, ki so pred kratkim zmagali tudi na turnirju v Leipzigu. Končni izid je potrdil napovedi: Madžari so se odločno uvrstili na prvo mesto, pred SZ, Jugoslavijo, Italijo, Romunijo in Vzhodno Nemčijo. Madžarska ekipa je sestavljena iz prekaljenih atletov, ki so skoraj vsi stari več kot 30 let. Gyarmati, Markovits, Mayer, Kanizsa, Domotor in Karpati so zelo hitri in odločni v streljanju, a tudi mlade rezerve so se častno izkazale. Madžari so z lahkoto porazili Romunijo (4-2), SZ (4-3) in Vzh. Nemčijo (4-1). Tudi glavno srečanje z Jugoslavijo se je končalo v korist Madžarov (4-2).

Sovjetska zveza se je uvrstila na drugo mesto in zanjo to morda ne predstavlja uspeh, ker so nastopali na domačem igrišču in pred domačim občinstvom. V sovjetskem moštvu so se odlikovali posebno Kurenjo, najboljši strellec tekmovanja, Scidlovski, presenečenje waterpola leta 1961, Semjanov in Kartascev. SZ je premagala Italijo (4-1), Romunijo (4-0), Vzh. Nemčijo (7-2) in Jugoslavijo (6-5), izgubila pa je srečanje z Madžari (3-4).

Jugoslovani so zasedli tretje mesto. Če primerjamo ta uspeh s tistim, ki so ga jugoslovanski waterpolisti dosegli v Rimu, kjer so bili četrti, ugotovimo, da so se na lestvici pomaknili za eno mesto više. Toda uspehi Jugoslovije v Moskvi niso preveč razveseljivi. Izredno tesne zmage le z enigrdom razlike proti Romuniji (2-1) in Vzh. Nemčiji (3-2), neodločen izid z Italijo (2-2) in porazi s Sovjetsko zvezo (5-6) in Madžarsko (2-4) niso velik uspeh.

Italija je v Moskvi doživela največji neuspeh. Nasilci zlate olimpijske svetinje so se uvrstili na četrto mesto lestvice, ne da bi dosegli niti eno zmago.

Miro Cerar evropski prvak

Sredi avgusta se je v Luksemburgu odigralo evropsko prvenstvo v orodni telovadbi, katerega se je udeležilo 44 tekmovalcev iz 22 držav. To tekmovanje je bilo četrto po vrstnem redu in prej so zmagali naslednji telovadci: leta 1955 v Frankfurtu Rus Sakljin, leta 1957 v Parizu Spanec Blume in leta 1959 v Kjobenhagenu Rus Titov. Tudi letos so bili Rusi glavni favoriti, čeprav je Sakljin pred nastopom zbolel. Sovjete sta zastopala Titov in Leontijev (1. na velikem mednarodnem tekmovanju v Bukarešti). Jugoslovani pa so trdno zaupali Cerarju in mladi slovenski telovadec je na tem tekmovanju res pripravil največje presenečenje: osvojil je evropsko prvenstvo s kar 1,20 točke prednosti. Miro Cerar je izvajal svoje vaje umirjeno, brez napak in brez živčne napetosti. Njegove vaje so bile po mnenju strokovnjakov najtežje in prvine, ki jih je pokazal v nabitno polni dvorani, so bile vseskozi nagrajene z burnim odobravanjem in ploskanjem. Pomembno je omeniti, da je Cerar, ki je bil prvi tudi v vajah z ročaji, na konju in na bradlji, povprečno nabral kar 9,675 točke, kar predstavlja izreden uspeh.

Velik poraz so Sovjeti doživeli tudi v uvrstitvi držav, kjer so zasedli komaj tretje mesto. Na prvo mesto se je povsem nepričakovano uvrstil italijanski par dvajsetletnikov Carminucci in Menichelli. Na drugem mestu najdemo Jugoslavijo (Cerar-Petrovič).

V posameznih disciplinah so zmagali naslednji telovadci: vaje z ročaji — 1. Cerar (Jugoslavija), Titov (SZ) in Kapsosov (Bolgarija); konj — 1. Cerar (Jug.); preskok — 1. Carminucci (It.), partner — 1. Menichelli (It.); drog — 1. Titov (SZ); bradlja — 1. Cerar (Jug.) in skupna lestvica: 1. Cerar (Jug.), 2. Titov (SZ), 3. Carminucci (It.), 4. Menichelli (It.) in 5. Furst (Zah. Nemčija).

Izgubili so srečanje z Nemci (2-3) in z Rusi (1-4), odigrali neodločno z Romunijo, z Jugoslavijo in z Madžarsko, vedno z istim izidom 2-2. Toda Italijani trdijo, da jih to prav nič ne skrbi, kajti v Moskvo so poslali moštvo, ki naj bi se tri leta vigravalo in ki naj bi v Tokiu ponovno osvojilo prvo mesto.

Presenečenje tekmovanja sta prav gotovo Romunija in Vzh. Nemčija, ki sta pokazali največji napredek. Čeprav sta končali na zadnjih mestih, sta bili enakovredni tekmecc »velike četvorice«.

Končna lestvica: 1. Madžarska 9 točk, 2. SZ 8, 3. Jugoslavija 5, 4. Italija 3, 5. Romunija 3 in 6. Vzh. Nemčija 2 točki.

V Huizenju pa se je odigralo zanimivo tekmovanje v waterpolu za pokal mesta Huizen, s sodelovanjem ostalih šestih najboljših ekip zahodne Evrope. Kot so strokovnjaki predvidevali, so se na prvo mesto uvrstili Nizozemci, ki so zmagali v vseh srečanjih; sledijo Zahodna Nemčija 6, Belgija 5, Velika Britanija 4, Francija 3 in Španija 2.

Uspeh Italije v Parizu

Pred kratkim so se v Parizu končale dirke za svetovno prvenstvo v kotalkanju. Največ kolajn so osvojili Italijani (7); ena svetinja pa je pripadla tudi Nemčiji. Novi svetovni prvaki so: Burani (1000 m), Guardigli (10.000 m), Civolani (20.000 m) in Vianellova (500, 5.000 in 10.000 m) ter Nemeč Traub (5.000 m).

Svetovni višek Silvestra

Prejšnji teden so bile v Bruslju tekme za svetovno prvenstvo vojakov, in sicer v lahki atletiki. Največ kolajn so seveda osvojili ZDA (9), sledita Francija (4) in Italija (3). Najboljši izid tekmovanja je svetovni višek Američana Silvestra v metu diska: 60,72 m.

SZ najboljša v veslanju

V Pragi so v nedeljo bile veslaške tekme za žensko evropsko prvenstvo. Največ kolajn so osvojile predstavnice SZ (4), eno pa Madžarska.

V Poznau pa je bilo evropsko prvenstvo v kanujih. Tudi v tej disciplini so Rusi s številnimi zmagami potrdili svojo premoč. Glavni nasprotnik SZ je bila Madžarska.

Planinska knjiga

Pri Državni založbi Slovenije je izšla krasna knjiga-album o lepotah slovenskega planinskega sveta. Naslov nosi »Svet med vrhovi«, sestavlja jo je Jaka Čop, eden najboljših poznavalcev domačih planin. Album predstavlja 104 slike iz Karavank in Julijskih Alp; opremo knjige je oskrbel arhitekt Vlasto Kopač. Ljubitelji planin bodo radi segli po tej knjigi in podoživljali veličastni mir naših gora tudi v sliki.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

ŠPORT V ITALIJI

V nedeljo se bodo začele tekme za italijansko nogometno prvenstvo, katerega se bo udeleževalo 18 enajstoric. Tekmovanje bo gotovo zelo zanimivo, ker se za prvo mesto poteguje več ekip. Po uspehih v predtekmaih lahko ugotovimo, da so državni prvaki Juventusa zelo vigrani v napadu (M.T.K. - Juventus 3-3), a šibki v obrambi. V polni moči je že Inter, ki je odigrala kar 5 tekem, in sicer z naslednjimi moštvii: S. Pellegrino (17-0), Simmenthal Monza (7-1), Varese (5-1), Genoa (5-3) in Dinamo iz Kijeve (4-0). Tudi Roma je že vigrana, saj je zabila številne gole (Grosseto 14-0, Juniores 5-0, Lucchese 5-0, portugalski Sporting 6-2). Milan je odigral le manj pomembne tekme in prav tako tudi Sampdoria. Grenke poraze in neuspehe sta doživeli Fiorentina in Catania. Hamrinovo moštvo je izgubilo srečanje s španskim Betisom (2-3) in sovjetskim Dinamom (1-2) ter zaigralo neodločno z Mesino (0-0); Catania pa je izgubila tri zaporedne tekme. Dobro pripravljene so že Padova (Bassano 14-0, Reggiana 2-1 in Prato 3-0), Atalanta (Charleroi 2-1 in Novara 2-1), Lecco (Chiasso 3-0, Locarno 7-0 in Simmenthal 4-0), Bologna (Sambenedettese 5-0 in Lazio 3-0) in Mantova (Governolo 9-0, Verona 3-1 in Bellinzona 3-1). Ostale ekipe pa še kolebajo, kot na primer Spal (Modena 5-1, Verona 2-0 in poraz proti Comu 2-4), Palermo (zmaga proti portugalskemu Sportingu 2-0 in poraz proti Napoliju 2-3), Venezia (zmagi proti Belluni 7-0 in Locarnu 2-0 ter poraz proti Reggiani 0-3), Udinese (Verona 3-1 in Brescia 2-2) in L. R. Vicenza (Napoli 2-0, Schio 3-1 in Alessandria 0-0).

V nedeljo se bodo pomerile naslednje ekipe: Inter-Atalanta, Juventus-Mantova, Sampdoria-Torino, L. R. Vicenza-Milan, Bologna-Palermo, Udinese-Roma, Venezia-Fiorentina, Catania-Spal in Lecco-Padova.

Tudi italijanski kolesarji se vestno pripravljajo za svetovno prvenstvo, ki bo v Svici. Na sporedu je bilo več dirk in na vseh so se na prvo mesto uvrstili Belgijci, in sicer Vannitsen (Tre Vali Varese in Milano-Vignola) ter Desmet (G. P. Industria e C.). Italijani upajo, da se bodo častno izkazali posebno v dirkališčnih disciplinah. V dirkah za prvenstvo moštev je na prvem mestu IGNIS.

Duilio Loi (proti Dancu Christiansenu po točkah) in Burrini (proti Angležu Loydu k.o. 6) sta uspešno branila naslov evropskega boksarskega prvaka weltera oziroma mušje kategorije.

V prejšnjem tednu je bila v Pescari zadnja dirka za svetovno prvenstvo vozil. Zmagal je avtomobil znamke Ferrari (Bandini-Scarlati), ki je tako postal novi svetovni prvak za leto 1961.

Na tekmovanju za prvenstvo v hokeju na kotalkah je prvo mesto zasedlo moštvo iz Monze s točko prednosti pred državnimi prvaki leta 1960 Amatori Modena. Častno sta se izkazala tudi Marzotto in Hokej Novara, razočarala pa sta Triestina in Ferroviario iz Trsta. Prvo ligo zapuščata Lazio in Mens Sana, prva iz Rima, druga pa iz Siene.

V odbojki sta modenski ekipi AVIA P. in CIAM zamenjali naslova; lani so zmagali predstavniki AVIE, letos pa so se odločno uvrstili na prvo mesto igralci ekipe CIAM, ki niso izgubili niti enega srečanja (18 zmag v 18 tekmah!). Iz prve lige izpadeta Olimpia in Celana.

Tudi prvenstvo v rugbyju se je končalo. Zmagali so igralci moštva Fiamme Oro Padova, in sicer kar z 9 točkami prednosti pred Ignisom Treviso in Amatori Milano.

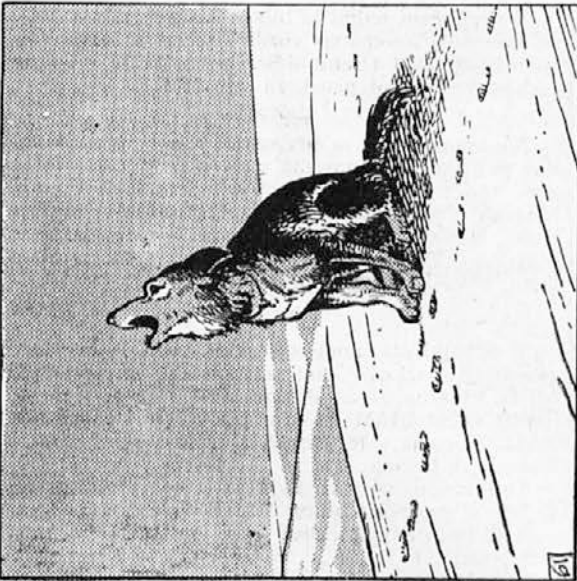
Državni prvaki v košarki sta postali moštvi Ignis-Varese (moški) in Udinese (ženske).

Zaključujejo se še tekme za prvenstvo v baseballu in v waterpolu. V base-ballu je vseskozi v ospredju ekipa Europhon, ki je do zdaj zmagala v vseh tekmah in ki nima resnega nasprotnika na poti do častnega naslova. Na drugem mestu je kar 5 ekip. V waterpolu bodo dosedANJI državni prvaki moštva Recco po verjetnosti obdržali častni naslov. Spomladanski prvaki v waterpolu so, kot znano, predstavniki ekipe Lazio.

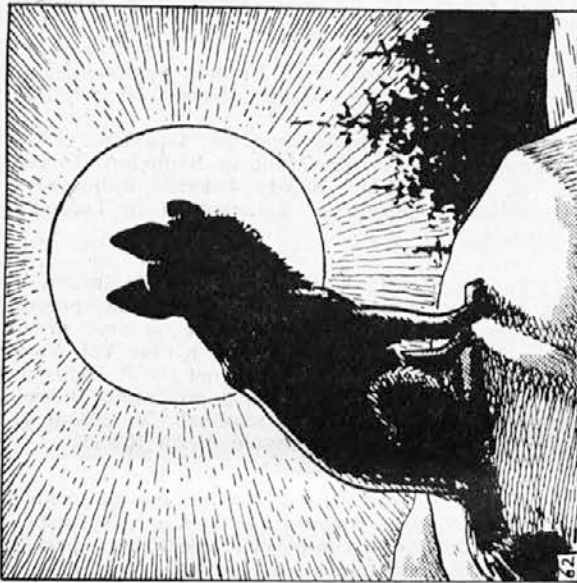
V hokeju na travi se bodo kmalu odigrale polfinanle tekme. Glavni favoriti so HC Genova, CUS Torino in CUS Padova.

Končano je tudi tekmovanje za državno prvenstvo ekip v lahki atletiki. Na prvo mesto so se uvrstili ekipi Fiamme Oro Padova (moški) in AS Roma (ženske).

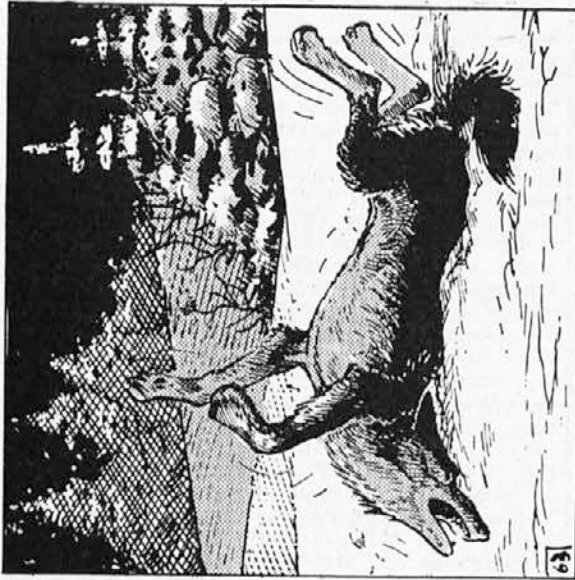

61. Kazan je ves ponosen poslušal odmeve svojega tuljenja. To so bili vse drugačni glasovi kot doslej! V svobodi se je v njem oglašil volk. Poslušal je, če se mu odziva. Nihče mu ni odklical. Sence so se začele daljšati, mrak je padel, Kazan pa je vse do noči nepremično sedel in čakal. Prevzemati ga je začel mučen občutek samote.

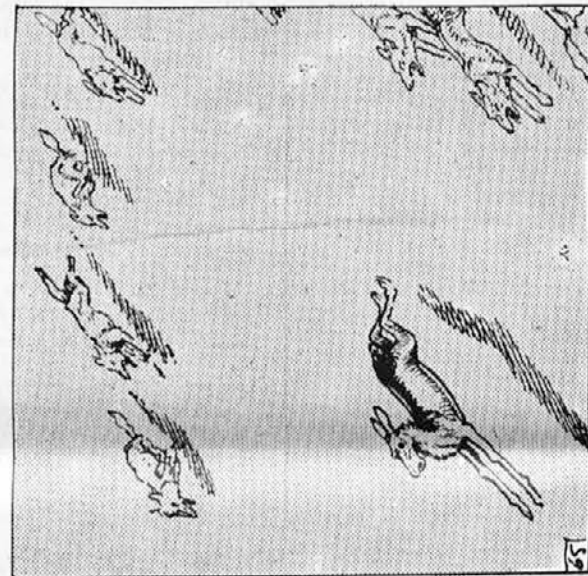
62. Ko je mesec posrebril vrhove smrek, je Kazan nenadoma zastrigel z ušesi. Iz daljave je zaslišal zavijanje volkov. Že se je hotel tudi sam oglašiti, toda neznan nagon ga je zadržal. Ves drgetajoč od nestrpnosti je pazljivo prisluškoval kratkemu, odsekancemu laježu s katerim se volkovi zbirajo na nočni lov. Kazan se jim ni hotel pridružiti.

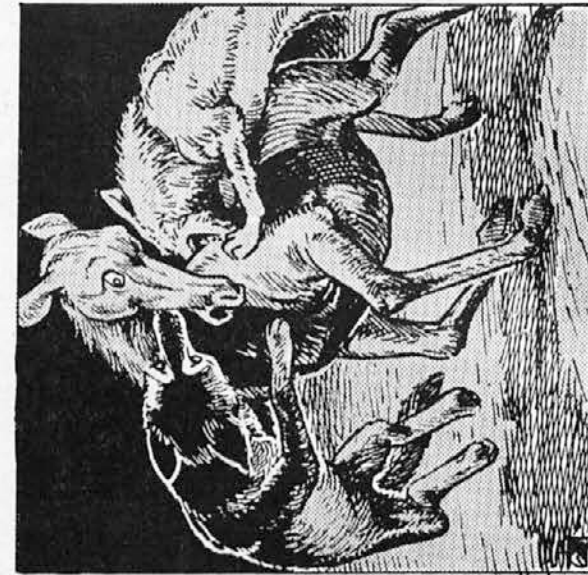
63. Vso noč je ostal v bližini volčjega krdela, a ni se mu upal preveč približati. Ta previdnost ni bila odveč, saj je njegov kožuh še dišal po saneh in lju-deh. Volkovi bi ga prav gotovo raztrgali. Da bi zbrisal poslednje sledove, ki so spominjali na ljudi, se je valjal po snegu, ki so ga poteptale volčje šape.

64. V temi je prisluškoval volčjim glasovom. Krdelo je napadlo jelena in vonj toplega mesa ga je prilojeto drezal v nosnice. Čeprav je bil že lačen, se volkovom ni pridružil. Seže ko se je zdaniilo, je šel Kazan na kraj spopada. Našel pa je samo okrvavljen sneg ter ostanke kosti in kože. Znova in znova se je valjal po snegu.

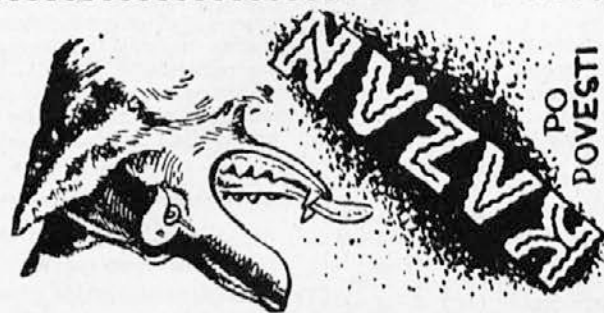
65. Ko je tako ves dan preganjal duh po človekovi bližini, se zvečer ni več bal. Odzval se je prvemu lovskemu klicu. Krdelo je že zasledilo svoj plen. močno košuto in jo podilo na rob zamrznjenega jezera. Volkovi so se razporedili v obliki podkve in vedno bolj zoževali polkrog. Kazan je čakal ob strani, dokler ni košuta pritekla do njega.

66. Ostro je zalajal in se pogal nanjo. Žival je odskočila nazaj, tam pa jo je popadel vodnik krdela. Kazan je planil za njo in se ji od spredaj zagrizel v vrat, tako da ga je teža padajoče živali podrla na tla. To je bil njegov prvi veliki plen! Toda Kazan ni bil lačen in se je umaknil v stran. Krdelo dvanajstih volkov pa je začelo večerjati.

Za
naše
najmlajše

11

PO
POVESTI
J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:
M. MUSTER